

Savonlinnan musiikki- ja tanssiopisto

Taiteen perusopetuksen tanssin laajan oppimäärän opetussuunnitelma

Voimassa 1.8.2011 alkaen

SAVONLINNAN
MUSIIKKI- JA TANSSI-
OPISTO

SISÄLTÖ

1	Savonlinnan musiikki- ja tanssiopiston toiminta-ajatus	3
2	Tehtävä ja arvopohja	3
3	Opetuksen toteuttaminen	3
	3.1 Oppimiskäsitys	3
	3.2 Opiskeluympäristö	3
4	Opetuksen tavoitteet	3
5	Opetuksen rakenne	4
6	Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	5
	6.1 Varhaisiän opinnot	5
	6.2 Perusopinnot	6
	6.3 Syventävät opinnot	6
	6.4 Päätötyö	7
7	Aikuisten opetus	7
8	Oppimäärän ja opetuksen yksilöllistäminen	7
9	Oppilaaksi ottaminen ja oppilasvalinta	7
10	Oppilasarviointi ja arviointimenetelmät	7
11	Muulla suorittettujen opintojen hyväksilukeminen	8
12	Opetustoiminnan arviointi ja kehittäminen	8
13	Todistukset	8
14	Yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa	9
15	Voimaantulo	9

1 Savonlinnan musiikki- ja tanssiopiston toiminta-ajatus

Savonlinnan musiikki- ja tanssiopisto on taideoppilaitos, jonka tehtävänä on järjestää taiteen perusopetusta musiikki-, tanssi- ja teatteritaiteessa. Opetus kehittää valmiuksia luovaan ja monipuoliseen taiteen harrastamiseen ja esittämiseen sekä antaa valmiuksia taidealojen ammattiopintoihin hakeutumiseen. Toiminnan keskeisenä tavoitteena on hyvän elinikäisen omakohtaisen taidesuhteen luominen.

2 Tehtävä ja arvopohja

Savonlinnan musiikki- ja tanssiopiston järjestämä tanssinopetus on taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaista opetusta. Opetuksen tehtävänä on antaa oppilaalle mahdollisuus harrastaa tanssia tavoitteellisesti sekä kehittää niitä valmiuksia, joita tarvitaan alan ammattiopinnoissa.

Tanssinopetuksen tehtävänä on antaa jokaiselle oppilaalle mahdollisuus kehittää itseään monipuolisesti. Opetuksen lähtökohdaksi on ajatus siitä, että jokainen ihminen on arvokas ja ainutkertainen yksilö, joka voi vaikuttaa oman elämänsä rakentumiseen. Oppimisprosessissa hyödynnetään oppilaan kokemuksia ja elämyksiä yksilönä ja ryhmän jäsenenä.

Opinnot antavat oppilaalle monipuoliset perustaidot tanssista sekä yleiskuvan tanssista taidemuotona ja ilmaisun välineenä.

3 Opetuksen toteuttaminen

3.1 Oppimiskäsitys

Opiston tanssiopetuksen taustalla on humanistinen ihmiskäsitys. Jokainen oppilaamme on arvokas ja ainutkertainen ihminen.

Opetuksessa sovelletaan tilannekohtaisesti erilaisia pedagogisia lähestymistapoja. Opetuksemme ja oppimisympäristön kehittämiseen tähtäävä toimintamme tukeutuu kognitiiviseen ja konstruktiviseen oppimiskäsitykseen. Perusajatuksena on, että oppija itse rakentaa tietonsa ja taitonsa jo hallussaan olevan pohjatiedon ja osaamisensa varaan. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden psykologinen ja sosiaalinen vuorovaikutus sekä yksilön ja ympäristön välisen vuorovaikutuksen merkitys oppimisessa. Oppiminen ymmärretään kokonaisvaltaiseksi tapahtumaksi.

3.2 Opiskeluympäristö

Opisto tarjoaa opiskeluympäristön, joka tukee monipuolisesti ja turvallisesti oppilaan kasvua ja oppimista ja antaa onnistumisen kokemuksia myönteisessä ilmapiirissä.

Tanssiopetus toteutetaan ryhmäopetuksena. Erilaisia oppijoita tuetaan opetusmuodon sallimissa rajoissa opetusta mukauttamalla. Opetuksessa otetaan huomioon sukupuolten väliset erot fyysisessä ja psyykkisessä kehityksessä. Oppilaitoksella on taiteen perusopetuksen tanssin laajan oppimäärän toteuttamisen edellyttämät opetustilat ja henkilöstö. Opiskeluympäristöön kuuluvat myös kontaktit ympäröivään kulttuurielämään sekä toisiin oppilaitoksiin.

4 Opetuksen tavoitteet

Laajan oppimäärän mukaisen opetuksen tavoitteena on luoda oppilaalle mahdollisuus harrastaa tanssia tavoitteellisesti ja saada opinnoista todistus, sekä antaa taidolliset ja tiedolliset edellytykset hakeutua ammattiopintoihin. Opetuksen tavoitteena on myös antaa oppilaalle monipuolinen näkemys tanssista ja siihen liittyvistä ilmiöistä. Opetus tukee oppilaan henkistä kasvua, luovuutta ja taitoja. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset erot ja tuetaan oppilaan kehittymistä hänen omista lähtökohdistaan. Toiminnassa luodaan pohjaa kulttuurimyönteisyydelle ja elinikäiselle oppimiselle.

5 Opetuksen rakenne

Tanssin laajan oppimäärän opintokokonaisuus muodostuu perusopinnoista ja syventävistä opinnoista. Opinnot jakautuvat pääaineisiin, sivuaineisiin sekä valinnaisaineisiin. Pääaineena voi olla klassinen baletti, nykytanssi, jazztanssi, showtanssi tai street-tanssi. Sivuaineena voi olla jokin pääaineeksi luokitelluista tanssilajeista. Valinnaisaineita ovat muut tanssinlajit ja tanssiin liittyvä opetus. Sivu- ja valinnaisaineet syventävät ja monipuolistavat liikkeellistä ilmaisukykyä ja tanssin teorian tuntemusta. Oppilaalla voi olla useampia sivu- ja valinnaisaineita.

Perusopintojen ja syventävien opintojen laskennallinen laajuus on yhteensä 1300 tuntia. Perusopinnot 540 tuntia ja syventävät opinnot 760 tuntia, (laskennan perusteena on käytetty 45 minuutin pituista oppituntia).

OPINTOJEN RAKENNE:

Varhaisiän opinnot

- 0-2 -vuotiaalle vanhempi-lapsi -tanssi
- 3-4 -vuotiaalle tanssileikki I
- 5-vuotiaalle tanssileikki II
- 6-vuotiaalle tytöille tyttöjen tanssieskari, pojille poikien tanssieskari

Perusopinnot, TASOT I – II (540 tuntia)

7 v. – n. 13 v.

TASO I (2-3 lukuvuotta)

- pääaine 1 x 45 – 60 min/vko

TASO II (3-5 lukuvuotta)

- pääaine 1 x 60 – 75 min/vko
- sivuaine 1 x 60 – 75 min/vko

Syventävät opinnot, TASOT III ja IV (760 tuntia perusopintojen jälkeen)

n. 13 v. –

TASO III (2-3 lukuvuotta)

- pääaine 1 x 60 – 105 min/vko
- sivuaine/sivuaineet 2 x 60 – 90 min/vko

TASO IV (2-3 lukuvuotta)

- pääaine 2 x 60 – 105 min/vko
- sivuaine/sivuaineet 2 x 60 – 90 min/vko
- lopputyö ohjausta n. 30 tuntia

Syventävien opintojen aikana suoritetaan erillinen tanssintuntemuksen kurssi.

Opetusjärjestelyistä ja ainevalinnoista johtuen mainitut opetustuntien pituudet voivat vaihdella oppilaskohtaisesti. Esitetyt viikkotuntimäärät ovat vähimmäistuntimääriä.

Opintojen eteneminen riippuu oppilaan osaamisesta. Oppilaat ohjataan osaamistasojensa mukaisiin ryhmiin. Tasolta toiselle edetessä arvioidaan oppilaan osaamista, jonka johdosta opintojen suoritusajassa voi olla yksilöllisiä eroja. Tasolta toiselle siirtyminen tapahtuu opettajan suosituksesta.

Opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon oppilaan ikä, aikaisemmin hankitut taidot ja tiedot sekä käytettävät opetusmenetelmät.

Tanssiteknisten aineiden lisäksi opetukseen sisältyy kehon tuntemus, tanssin tuntemus sekä esiintyminen. Kehon- ja tanssin tuntemusta ja niiden oppimista hyödynnetään tanssiteknisessä opetuksessa opetuksen oppilaslähtöisiä lähtökohtia arvioidessa. On tärkeää opettaa oppilasta tunnistamaan oma yksilöllinen instrumentti. Tanssin tuntemus pohjaa ajatukseen tanssin mahdollisuuksista ymmärtävästä oppilaasta, joka tanssiopintojensa myötä oppii hahmottamaan tanssin eri konteksteja.

Yksilölliset oppilaskohtaiset poikkeukset opetussuunnitelman noudattamisessa hyväksyy rehtori.

Päättötyö:

Tanssin laajan oppimäärän mukaisiin syventäviin opintoihin kuuluu päättötyö, joka tehdään syventävien opintojen aikana. Päättötyö voi olla soolotanssi, ryhmätanssi tai koreografia, joka toteutetaan julkisen esiintymisen yhteydessä. Päättötyön valmistamiseen käytettävä aika on vähintään 30 tuntia. Päättötyön valmistamisprosessista ja ohjauksesta oppilas sopii yhdessä pääaineensa opettajan kanssa. Päättötyön arvioi vähintään kaksi tanssialan ammattilaista. Oppilas saa päättötyöstään kirjallisen ja sanallisen palautteen lisäksi arvosanan asteikolla 1-5.

6 Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

6.1 Varhaisiän opinnot

Tavoitteena on

- herättää oppilaassa tanssin iloa
- saattaa oppilas tavoitteellisen harrastustoiminnan piiriin
- edistää oppilaan sosiaalisia taitoja ja oppimisvalmiuksia sekä kehittää oppilaan itsetuntoa leikinomaisin keinoin
- kehittää oppilaan kehon ja tilan tuntemusta sekä kehon hallintaa
- antaa valmiudet siirtyä tanssin perusopintoihin

Sisällöt

Tanssitekniikka:

Oppilas luo varhaisiän opinnoissa pohjaa myöhempää tanssinopiskelua varten perusliikunnan ja leikin avulla. Opetus kehittää kehontuntemusta kartoittavien harjoitusten kautta myönteistä minäkuvaa sekä liikunnallisuutta ja karkeamotorisia taitoja. Musiikin kuuntelu ja rytmin oivaltaminen on keskeinen osa tanssiteknistä opetusta varhaisiän tanssissa.

Kehontuntemus:

Oppilas tutustuu tanssintunni harjoitteiden kautta omaan kehoonsa, sen toimintaa ja mahdollisuuksiin.

Tanssintuntemus:

Oppilas pääsee tutustumaan leikin ja kokemuksellisen oppimisen kautta tanssintuntemukseen ja erilaisiin tanssityyleihin.

Esiintyminen:

Opetuksessa ohjataan perus tanssintunniharjoitteiden kautta kohti luontevaa suhtautumista esiintymiseen ja esillä oloon. (Joka vuotuiset oppilaitoksen perinteisiin pohjaavat konsertit mahdollistavat varhaisiän tanssioppilaille esiintymiskokemuksen.)

6.2 Perusopinnot

Tavoitteena on

- herättää oppilaassa tanssin iloa
- että oppilas oppii tanssitekniikkaa
- että oppilas oppii tanssin perusliikkeiden sanastoa ja lajiin liittyvää tyyliä
- että oppilas oppii lajiin liittyvää tapa- ja opiskelukulttuuria
- edistää oppilaan sosiaalisia taitoja ja oppimisvalmiuksia sekä kehittää oppilaan itsetuntoa
- kehittää oppilaan kehon ja tilan tuntemusta sekä kehon hallintaa
- antaa valmiudet siirtyä tanssin syventäviin opintoihin

Sisällöt

Tanssitekniikka:

Opetus ohjaa oppilasta pitkäjänteiseen ja kehoystävälliseen tanssin opiskeluun, tanssitekniseen puhtauteen ja perusliikesanaston hallintaan. Oppilas erottaa erilaisia liikelaatuja ja dynamiikan vaihteluja sekä oppii käyttämään niitä omassa ilmaisussaan. Lajikohtaisesti sisällöt painottavat kullekin tanssilajille tyypillisiä ja luonteenomaisia tanssiteknisiä ja liikeilmaisullisia vivahteita. Tärkeä osa perusopintojen tanssinopetusta on koreografioiden harjoittelemineen, musiikin ja liikkeen yhteyden ymmärtäminen sekä ryhmän jäsenenä toimiminen.

Kehontuntemus:

Opetuksessa pyritään korostamaan oppilaan kykyä huomioida yksilölliset lähtökohdat tanssin opiskelulle. Luonteva ja hyvä suhde omaan kehoon, kehonhuolto ja terveelliset elämäntavat ovat pitkäjänteisen harrastamisen perusta.

Tanssintuntemus:

Opetuksessa painotetaan oppilaan mahdollisuutta laajentaa tanssimmärrystään seuraamalla esityksiä ja katsomalla eri aikakausien tanssiesityksiä.

Esiintyminen:

Opetuksessa huomioidaan luonteva suhtautuminen esiintymiseen ja esillä oloon. Perusopinnoissa korostetaan ymmärrystä ryhmänjäsenenä ja vastuuta sitoutua yhteisten koreografioiden harjoitteluun ennen esiintymistä.

6.3 Syventävät opinnot

Tavoitteena on

- syventää tanssiteknistä osaamista
- syventää tietämystä tanssin liikesanastosta ja lajiin liittyvästä tyylistä
- edistää oppilaan sosiaalisia taitoja ja oppimisvalmiuksia sekä kehittää oppilaan itsetuntoa
- kehittää oppilaan kehon ja tilan tuntemusta sekä kehon hallintaa
- mahdollistaa oppilaan yksilöllisen liikeilmaisun kehittyminen
- antaa valmiuksia tanssin ammattiopintoihin

Sisällöt

Tanssitekniikka:

Oppitunneilla keskitytään tanssiteknistä osaamista hyödyntäen oppilaan oman liikeilmaisun kehittämiseen. Keskeisiä työskentelytapoja tanssiteknisestä lajista riippuen ovat koreografiatyöskentely, koreografinen variointi ja improvisaatio. Jo kertyneiden opintojen aikana oppilas ymmärtää systemaattisen ja pitkäjänteisen harjoittelun suorituspuhtaan tuloksen saavuttamiseksi.

Kehontuntemus:

Opetuksessa painotetaan oppilaan kykyä kuunnella kehoaan ja ymmärtää fyysisten lainalaisuuksien vaikutus omaan tanssiharjoitteluun.

Tanssintuntemus:

Opinnoissaan oppilas syventää tanssintuntemustaan perehtymällä taidetanssin historiaan yleisesti ja oman tanssilajinsa kehittämiseen.

Esiintyminen:

Oppilas oppii ymmärtämään esiintymiseen vaadittavan prosessimaisen valmistelun tärkeyden. Esiintymisellä korostetaan oppilaan mahdollisuutta ilmaista itseään osana ryhmää / solistisia taitoja. Ymmärrys omasta asemasta osana laajempaa esittävän taiteen esitys- ja teoskokonaisuutta kulkee koko esiintymishistorian läpi.

6.4 Päätötyö

Tavoitteena on

- luoda oppilaan tanssin perus- ja syventävien opintojen aikana kartoitetun tanssitaidon mukainen teos
- oppilas ymmärtää teostyöskentelyn prosessimaisuuden
- oppilas ottaa vastuun oman teoksen valmistumisesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä
- oppilas oivaltaa omat yksilölliset vahvuudet

Sisällöt

Keskeistä on hyödyntää oppilaan kasvavaa ymmärrystä omasta kehostaan, tilasta, musiikista ja liikkeistä luoden oppilaalle mahdollisuus kokonaisvaltaiseen harjoitteluprosessiin. Oppilas työskentelee ohjaavan opettajan kanssa. Prosessi pitää sisällään tietyn määrän ohjaukseen varattua aikaa, mutta pääsääntöisesti oppilas toimii itsenäisesti tehdessään päätötyötä koskevia valintoja. Prosessin kulmakiviä ohjauksen näkökulmasta on tavoitteiden asettelu ja suunnitelman luominen, tarpeellinen seuranta ja välitön palaute, sekä arviointi. Päätötyöprosessia tukee syventävien opintojen aikana tehtävä tanssin tuntemuksen kurssi.

7 Aikuisten opetus

Aikuisten opetuksen tavoitteet ja sisällöt ovat tanssin perustason ja syventävien opintojen mukaiset. Opinto-oikeuden säilymisen edellytyksenä on tavoitteellinen opiskelu perus- tai syventävien opintojen oppimäärän suorittamiseksi. Aikuisoppilaalle laaditaan lukuvuositain kirjallinen opintosuunnitelma, johon kirjataan tavoitteet ja opiskeltavat aineet. Aikuisoppilaaksi katsotaan henkilö, joka opintoja aloittaessaan on täyttänyt 16 vuotta.

8 Oppimäärän ja opetuksen yksilöllistäminen

Mikäli oppilas ei vammaisuuden, sairauden tai muun näihin verrattavissa olevan syyn vuoksi kykene opiskelemaan tanssin laajan oppimäärän mukaisesti, opetussuunnitelman tavoitteita yksilöllistetään vastaamaan hänen edellytyksiään. Tällöin oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opintosuunnitelma, jossa määritellään opiskelun tavoitteet, opiskeluaika, opetuksen toteuttamistapa, tarvittavat tukitoimet, mahdolliset suoritukset ja arviointimenettely. Suunnitelma laaditaan yhdessä oppilaan ja alaikäisen oppilaan huoltajan kanssa. Opetusta järjestettäessä huomioidaan, että opintojen tavoitteet ovat tanssikasvatuksellisia. Suunnitelmassa määritellään yksilölliset oppimisen tavoitteet, tarvittavat tukitoimet ja opintojen tavoitteiden mukauttamisen tarve. Suunnitelman toteutumista seurataan ja tarkennetaan lukuvuositain. Yksilöllistetyn opetuksen tavoitteissa painottuvat oppilaan tanssillisten kykyjen ja taitojen kehittäminen hänen omista lähtökohdistaan sekä tanssin elämäksellinen kokeminen. Yksilöllistettyä opetusta järjestetään oppilaitoksen opetushenkilökunnan, opetus-tilojen ja muiden resurssien sallimissa puitteissa.

9 Oppilaaksi ottaminen ja oppilasvalinta

Uudet oppilaat otetaan ryhmiin ilmoittautumisjärjestyksessä. Lukuvuoden vaihtuessa opetuksessa jo mukana olevilla on etusija seuraavan lukuvuoden opetusryhmiä täytettäessä.

10 Oppilasarviointi ja arviointimenetelmät

Arviointi on jatkuvaa ja luonteeltaan kannustavaa ja oppimista edistävää. Oppilasarviointi on jatkuva vuoro-vaikutuksellinen tapahtuma. Opettajan antaessa opetustapahtumassa suoraa palautetta, kehitetään samalla oppijan omaa kykyä arvioida omaa oppimistaan. Laajempi suullinen ja kirjallinen palaute annetaan perusopintojen päättyessä sekä syventävien opintojen lopussa.

Perusopintojen lopuksi oma opettaja arvioi miten oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet, huomioiden oppilaan motivoituneisuuden ja sitoutumisen opintoihinsa.

Syventävien opintojen päätteeksi oppilas tekee päätötyön, joka voi olla soolo- tai ryhmätanssi. Oppilas voi suorittaa päätötyönsä koreografina tai tanssijana.

Arvioinnin menetelminä käytetään mm.:

- tunneilla annettavaa palautetta
- oppilaan itsearviointia
- ryhmän sisäistä arviointia (muiden työskentelyn kannustava arviointi)
- näyttösten ja esitysten arviointia
- kehittämis- ja palautekeskusteluja
- arviointitilaisuuksia ja näyttötuja

Arvioinnin oikaiseminen: Arvioinnin oikaisua pyydetään tarvittaessa arvioinnin antaneelta opettajalta tai rehtorilta.

11 Muualla suoritettujen opintojen hyväksilukeminen

Oppilaan muussa taiteen perusopetuksen tanssin laajaa oppimäärää opettavassa oppilaitoksessa suorittamat aikaisemmat opinnot voidaan lukea hänen hyväkseen. Muussa kuin taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaan opetusta antavassa oppilaitoksissa suoritettut opinnot voidaan hyväksyä osaamisnäytteen jälkeen.

12 Opetustoiminnan arviointi ja kehittäminen

Oppilaitoksen itsearviointi on lain edellyttämää toimintaa, jonka muodon määrittelee opetuksen järjestäjä. Savonlinnan musiikki- ja tanssiopistossa itsearviointi on jatkuvaa, säännöllistä ja monipuolista suunnittelu-, arviointi- ja kehittämistyötä. Oppilaitos seuraa alan kehitystä ja tekee yhteistyötä alan toimijoiden kanssa pyrkien varmistamaan opetustoiminnan laadun kaikilla toiminnan tasoilla.

13 Todistukset

Perusopintojen päätteeksi oppilas saa todistuksen tanssin laajan oppimäärän perusopintojen suorittamisesta. Tämän jälkeen opiskelija voi aloittaa tanssin syventävät opinnot.

Syventävät opinnot suoritettuaan oppilas saa taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistuksen. Syventävien opintojen päättötodistus on samalla todistus koko tanssin perusopetuksen laajan oppimäärän suorittamisesta.

Molempien opintokokonaisuuksien suorittaminen ja todistuksen saaminen edellyttää oppilaan aktiivista osallistumista laajan oppimäärän mukaisen opetuksen kaikkiin osa-alueisiin sekä tavoitteena olevien taitojen vähintään tyydyttävää osaamista.

Oppilaalle annetaan pyydettyessä todistus suoritetuista opinnoista.

Opintokokonaisuuksista annettavien todistusten sisältö on seuraava:

- koulutuksen järjestäjä
- opinnot, joista todistus annetaan
- oppilaan nimi ja henkilötunnus
- opiskeluaika
- sanallinen arvio oppilaan tanssillisesta kehityksestä
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- opetusministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- lainsäädäntö, johon koulutus perustuu
- maininta, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen vahvistamien opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti
- maininta, että tanssin laaja oppimäärä sisältää kaksi osiota: perusopinnot ja syventävät opinnot

Syventävien opintojen päättötodistuksessa on lisäksi:

- tieto päättötyöstä ja sen suorittamisen ajankohdasta
- sanallinen arvio ja arvosana päättötyöstä
- kokonaisarvosana oppilaan tanssillisesta kehityksestä

- arvosana-asteikko:

erinomainen	5
kiitettävä	4
hyvä	3
tydyttävä	2
hyväksytty	1

14 Yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa

Opisto pitää lukuvuoden aikana yhteyttä huoltajiin säännöllisin kirjallisin tiedottein.

Käytännön opetustyötä ja sen tuloksia huoltajat pääsevät seuraamaan opetusryhmäkohtaisesti sovittavina aikoina sekä opetustoimintaan kuuluvien esiintymisten yhteydessä.

Huoltajien toivotaan osallistuvan arviointiin liittyviin oppilaan ja opettajan kesken käytäviin henkilökohtaisiin palautekeskusteluihin. Eri aihepiireistä voidaan järjestää tarvittaessa ryhmäkohtaisia tiedotustilaisuuksia.

Opisto toimii yhteistyössä alueen muiden taideoppilaitosten ja eri taiteenalojen toimijoiden kanssa. Yhteistyötä tehdään esiintymisten, tapahtumien, projektien sekä muiden esittävää taidetta tukevien hankkeiden parissa.

15 Voimaantulo

Tämä opetussuunnitelma astuu voimaan 1.8.2011 ja se koskee kaikkia valtionosuustuntien puitteissa opiskelevia oppilaita.

Ennen 1.8.2011 suoritettavat opinnot ovat voimassa ja tehdyt opintosuoritukset merkitään oppilaan päättötodistukseen suoritusaikana voimassa olleen opetussuunnitelman mukaisina.